

Vålerenga Kultur og Idrettspark AS
Overordnet miljøprogram

Utgave: 2010-08-26
Dato: 2010-09-09

DOKUMENTINFORMASJON

Oppdragsgiver: Vålerenga Kultur og Idrettspark AS
Rapportnavn: Overordnet miljøprogram
Utgave/dato: 2010-08-26 / 2010-09-09
Arkivreferanse: -

Oppdrag: 521339 – Vålerenga Kultur- og idrettspark - reguleringsplan m KU
Oppdragsbeskrivelse: Reguleringsplan og KU
Oppdragsleder: Haug Aasne
Fag: Plan
Tema: Idrett
Leveranse: Detaljplan (PBL); Prosessbistand / rådgivning

Skrevet av: Bente Haukland Næss
Kvalitetskontroll: Anders Nohre - Walldèn

Asplan Viak AS www.asplanviak.no

---

1 FORORD

Hensynet til miljø er blitt en stadig viktigere del og en styrende faktor ved valg av løsninger for bygg- og anleggsprosjekter. Årsaken er blant annet at internasjonale miljøavtaler og nasjonale lover og forskrifter presser frem en mer bevisst holdning til å foreta miljøvurderinger i hele livsløpet til større prosjekter.

For å sikre gode prosjekter i alle større BAE-prosjekter som tar inn over seg de miljøhensyn som er forventet, er det viktig at man har et overordnet miljøprogram (OMP) som rammeverk for hele området. OMP skal etterfølges av mer detaljerte miljøoppfølgingsplan(er) (MOP). Miljøprogrammet fastsetter overordnet miljømål for hele området som skal utvikles og skal styre valg av tiltak gjennom hele livsløpet til prosjektene som utvikles. Hvert prosjekt som skal utvikles på området skal ha egne miljøoppfølgingsplan, der de konkrete miljøtiltakene det gis føringer for i dette overordnede miljøprogrammet skal følges opp.

Dette dokumentet er et overordnet miljøprogram for Vålerenga Kultur- og idrettspark, basert på NS 3466:2009 og en anbefaling om å bruke miljøprogrammeringsverktøyet som er utviklet av SINTEF i samarbeid med Statsbygg og Oslo kommune (miljøprogrammering.no), se fig 1, BREEAM eller lignende.

Dette OMP viser hvilken miljøpolitikk og hvilke tilpassede miljømål som legges til grunn for valg av tiltak i utbyggingen av Vålerenga Kultur- og idrettspark gjennom hele livsløpet av prosjektet. Det betyr at dette dokumentet er generelt for all utbygging av det angitte området og er utarbeidet i forbindelse med reguleringen. OMP og de underliggende miljøoppfølgingsplanene (MOP) forutsettes revidert når ny kunnskap om miljøpåvirkning fremkommer, det foretas endringer i prosjektet(ene) eller dets rammebetingelser endres.

Hvert delprosjekt som utvikles i Vålerenga Kultur- og idrettspark skal ha egne miljøoppfølgingsplaner som skal bygge på miljøprogrammet for Valle kultur- og idrettsanlegg.

MOP skal beskrive forholdet mellom MOP og prosjektets øvrige dokumenter. Innholdet i MOP må utarbeides slik at det innarbeides i relevante dokumenter som skal utarbeides for øvrige faser av prosjektet.

En ferdig utviklet MOP gir føringer for utbyggere, med krav om at miljømålene skal utdypes i både retningslinjer og konkrete handlingsplaner. Miljømålene skal også legges til grunn i de enkelte utbyggingsprosjektene og utdypes og følges opp gjennom byggesaksbehandling og utbyggers prosjektstyring. Det skal tilstrebes å utvikle et operasjonelt miljøprogram som har nytteverdi for alle interessenter for Vålerenga Kultur- og idrettspark.

Oslo 9.sept 2010

Bente Haukland Næss/ Miljøkoordinator

2 INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Forord	3
2	Innholdsfortegnelse	4
3	Innledning	5
3.1	Målsetting med miljøprogram	5
4	Beskrivelse av Vålerenga Kultur- og idrettspark	5
5	Organisering av prosjektet og miljøansvarlig	6
5.1	Organisering	6
5.2	Miljørådgiver/miljøansvarlig	6
5.3	Miljøstyringssystem	7
6	Miljøpolicy	7
6.1	Overordnede retningslinjer	9
6.2	Overordnede premisser	10
7	Utbyggingens overordnede miljømål	10
7.1	Område- og infrastruktur	10
7.2	Grønnstruktur	10
7.3	Bebyggelse	11
7.4	Bygge- og anleggsperioden	11
7.5	Målbare og konkrete miljømål	11
8	Oppdatering av miljøprogram og -oppfølgingsplan	11
8.1	Miljørevisjon	12

3 INNLEDNING

3.1 Målsetting med miljøprogram

Vålerenga Kultur- og idrettspark omfatter et større område med flere ulike delprosjekter der flere av de fremtidige aktørene ennå ikke er identifisert. Miljøprogrammet utarbeidet i dette dokumentet er derfor utformet på et strategisk og overordnet nivå, og som fastsetter nivå på miljømål for hele Vålerenga Kultur- og idrettspark. Med området menes arealene som inngår i tilhørende reguleringsplan. Disse strekker seg fra krysset Grenseveien/Innspurten til Haslesplitten i nord, og inkluderer tidligere Hovin skole, Velodromen og Valle Hovin Skøytebane. Vallhall og omkringliggende friområder med treningsfelt og andre aktivitetssoner vil også være naturlig del av kultur- og idrettsparken, men er ikke en formell del av denne reguleringsplanen.

Målsetting med miljøprogrammet er å:

- Skape bevissthet og grunnlag for diskusjoner om hvilke miljømål som skal gjelde
- Bidra til å finne gode helhetsløsninger ved å sette mål og temaer i sammenheng
- Bidra til at tiltaket faktisk får en bedre miljøkvalitet enn "minimumskravet"
- Gjøre eksisterende kunnskap mer tilgjengelig for alle aktører
- Gjøre beslutningsprosessene mer transparente

Miljøprogrammet skal være et felles overordnet styrings- og veiledningsverktøy for all planlegging og bygging på området. Det skal gi utbyggere, utvikingsselskap, alle samarbeidspartnere og øvrige aktører et felles grunnlag for gjennomføring av utviklingen for Vålerenga Kultur- og idrettspark ut fra ønsket miljø- og klimamål.

4 BESKRIVELSE AV VÅLERENGA KULTUR- OG IDRETTSPARK

Prosjektets formål, utrekning, delprosjekter mv. er beskrevet og illustrert i kapitlene 6 og 7 i planbeskrivelsen som følger reguleringsplan og konsekvensutredning til *Sak 20080234_Innspurten, ny Vålerenga stadion*.

5 ORGANISERING AV PROSJEKTET OG MILJØANSVARLIG

5.1 Organisering

Utbygger av ny fotballstadion vil være Vålerenga Kultur- og Idrettspark AS, et eget selskap opprettet for utbygging av stadionanlegget. Øvrige tomter vil bli solgt til eksterne, hittil ikke definerte utviklere, som i sin tur må implementere gjeldende Miljøprogram og utvikle en egen MOP i sine prosjekter.

Dette miljøprogrammet er utarbeidet for å tilfredsstillere de kommunale retningslinjer for miljø blant annet gitt i fastsatt planprogram datert 29.september 2009.

Det er Odd Skarheim som har det overordnede miljøansvar for Vålerenga Kultur- og idrettspark.

Kontaktinfo for prosjektet, prosjekteier og samarbeidspartnere, på vegne av Vålerenga kultur- og idrettspark er:

Prosjektleder Arild Rygg

e-postadresse: arild@sogruppen.no.

tlf +47 21 60 52 19.

5.2 Miljørådgiver/miljøansvarlig

Utbygger plikter til hvert enkelt prosjekt å peke ut navngitt prosjektleder til å forestå idéutvikling, prosjektering, prosjektstyring, byggeledelse og annen rådgiving i tilknytning til utbyggingen, med særskilt fokus på å utvikle en MOP i tråd med dette miljøprogrammet. Det skal i alle faser av prosjektene utnevnes navngitt miljørådgiver.

Miljørådgiver/miljøansvarlig for hvert delprosjekt skal:

- Utvikle en egen MOP før prosjekteringen påbegynnes
- Sørge for at miljømål gitt i dette miljøprogrammet innarbeides i rammesøknader.
- Følge opp og revidere miljøtiltakene for prosjektet slik at offentlige og privatrettslige krav blir ivaretatt i prosjekteringsarbeidet og i kontrakter med entreprenører.
- Følge opp entreprenørens arbeid og sikre at oppfyllelse av miljøkrav dokumenteres i "som bygget" dokumentasjon.
- Påse at rapportering på ytre miljø blir utført i henhold til krav fra offentlige myndigheter.
- Påse at utførende entreprenør utpeker en egen miljøansvarlig.

Dette miljøprogrammet er retningsgivende. Utbyggere skal etterleve retningslinjene i dette dokumentet. Dersom utbygger ikke imøtekommer miljøkravene i dette

dokumentet skal miljøansvarlig for Valle kultur- og idrettsanlegg varsles skriftlig med begrunnelse.

5.3 Miljøstyringssystem

For å sikre at alle miljøkrav blir overholdt, skal utbygger aktivt sørge for at dette miljøprogrammet og deres egen MOP er kjent i hele prosjektorganisasjonen. MOP skal tas inn i alle anbudsgrunnlag.

Prosjektets miljøkrav knyttet til ytre miljø skal gjøres kjent for dem som jobber i prosjektet gjennom denne miljøplanen, interne møter og ved oversendelse av relevant informasjon. Det foretas en gjennomgang av miljømål, samt MOP og Oslo kommunes veileder for miljøriktig prosjektering i forbindelse med oppstart av prosjekteringsarbeid.

De prosjekterende skal følge opp MOP gjennom hele prosjekteringsperioden. Dette gjøres ved at miljøplanen er et fast punkt på alle prosjekteringsmøter. MOP oppdateres for de ulike fasene i prosjektet.

Følgende gjennomføres i prosjekteringsfasen og repeteres i utbyggingsfasen:

- Fagansvarlige hos de ulike prosjekterende gir innspill på aktuelle mål/krav
- Miljøansvarlig utarbeider miljøsjekklister som sendes til de prosjekterende (og senere til entreprenøren). De som har ansvarsbelagte punkter i listen vurderer disse med tanke på om de skal implementeres eller ikke. Avklarte miljøpunkter for implementering vil deretter bli lagt inn i MOP. For punkter som ikke implementeres eller målsetning justeres, begrunnes valg gjennom egne tekniske notat hvor funksjonelle, tekniske, estetiske og økonomiske hensyn beskrives og vurderes.
- Før ferdigstilling av tilbud (ferdigbefaring) gjennomgås MOP av miljøansvarlig og de respektive fagansvarlige for å verifisere at alle krav er ivaretatt i prosjekteringen og i anbudsgrunnlaget (i det ferdige prosjekt)

6 MILJØPOLICY

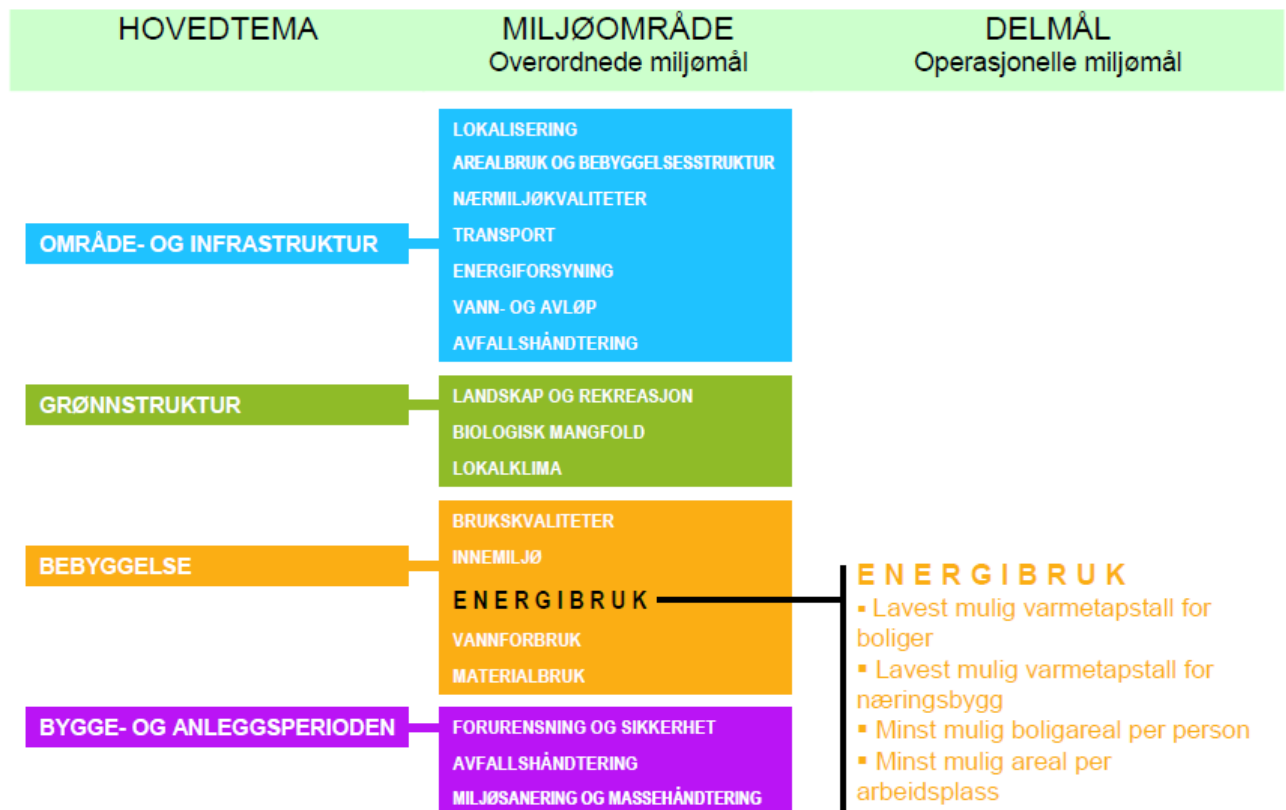
Som grunnlag for en policy er det blant annet foretatt en *vurdering av prosjektets virkning på naturmiljø, forurensning og ressursbruk med utgangspunkt i statlig og kommunal miljøpolitikk gitt i lover, forskrifter osv, samt ROS-analyse for området*. Vurderingene kan leses i planbeskrivelsens kapittel 8 "konsekvenser av tiltaket" i planbeskrivelsen til *Sak 20080234_Innspurten, ny Vålerenga stadion*.

Følgende miljøpolicy skal legges til grunn for utbyggingen:

Utbyggerne skal til enhver tid oppfylle eller overoppfylle miljøkrav i til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.

- Utbyggerne skal bidra til å nå de overordnede miljømålene som settes opp innen følgende hovedtema
  - Område – og infrastruktur
  - Grønnstruktur
  - Bebyggelse
  - Bygge- og anleggsperioden
- Utbyggerne skal planlegge å prosjektere bygg med god bygningsutforming og standard, som gir godt innneklima
- Utbyggerne skal stille tydelige miljøkrav ved innkjøp av varer og tjenester, og følge opp kravene.
- Utbyggerne skal synliggjøre sitt miljøarbeide, og gjøre tilgjengelig kunnskap og teknologi om miljøeffektive løsninger og beste praksis ved bruk av disse.

For hvert av de fire hovedtemaene i punktene over, skal det defineres miljømål for Valle kultur- og idrettspark. Verktøyet miljøprogrammering.no – *utviklet av SINTEF i samarbeid med Statsbygg og Oslo kommune* er godt egnet til dette arbeidet. Det anbefales at utbyggere benytter samme metode/program eller tilsvarende til sine delprosjekter. Dette for å sikre standardiseringen av Vålerenga Kultur- og idrettspark sitt miljøarbeid. Oppbyggingen av programmet rundt de fire hovedtemaer, er gjengitt i figuren under.

Figur 1 Oversikt over hovedtema, miljøområder og eksempler på delmål i miljøprogrammering.no.

De to første hovedtemaene er områdeovergrepene, mens det tredje gjelder konkrete delprosjekter/byggetrinn. Det fjerde omfatter bygge- og anleggsperioden.

6.1 Overordnede retningslinjer

I tillegg til miljømålene som skal defineres for hvert delprosjekt og metodebeskrives, skal det utvikles overordnede retningslinjer mht miljøet:

- I utviklingen av Vålerenga Kultur- og idrettspark skal det legges vekt på å utnytte ressurser på en bærekraftig måte og bevare stedets biologisk mangfold. Utbyggerne skal utnytte tilgjengelig kunnskap og teknologi, med sikte på best mulig klimavennlige og miljøeffektive løsninger.
- Miljøhensyn skal innarbeides i planlegging, utbygging og drift av all virksomhet på området. I avveiningen mellom ulike interesser skal miljøhensyn gis like stor vekt som funksjonelle, tekniske, estetiske og økonomiske hensyn.

- Miljøstyring skal inngå i kvalitetsstyringen av prosjektet, der ansvaret for å ivareta miljøhensyn er klart definert og følger prosjektet gjennom alle ledd
- Miljøprogram skal utarbeides for samtlige utbyggingsprosjekter, og sikrer at miljømålene i MOP innarbeides i byggeplaner, arkitektkonkurranser, anbuds - innbydelser og kontrakter.
- "Som bygget" dokumentasjon skal synliggjøre hvordan miljømålene er oppfylt. Det skal utarbeides miljøregnskap som minimum skal inneholde oversikt over avfallsmengder og kildesortert avfall samt miljøvurderte materialer (EPD).

6.2 Overordnede premisser

Et godt nærmiljø

Gjennom utbyggingen av Vålerenga Kultur- og idrettspark skal området representere moderne miljøtenkning i utforming av ny tettstedsbebyggelse. Områdets utforming til bolig, næring og rekreasjon skal skje i harmoni med landskap, naturgitte omgivelser og eksisterende tettstedsutforming i tilstøtende områder. Kvalitet og krav til estetikk skal prege utviklingen av området.

Energifokus

Det skal være en grunnleggende filosofi å fokusere på et lavt energiforbruk. Det skal utføres en mulighetsstudie på energibehov og valg av energikonsept for hvert enkelt delprosjekt. Alt utstyr skal dimensjoneres og leveres med høy virkningsgrad.

7 UTBYGGINGENS OVERORDNEDE MILJØMÅL

Med grunnlag i miljøpolitikk og policy skal det fastsettes overordnede miljømål for hvert av de 4 hovedtema samt miljøområdene i figur Vålerenga Kultur- og idrettspark.

Under følger en kort beskrivelse av hva de 4 hovedtema inneholder.

7.1 Område- og infrastruktur

Anlegget skal operere i områder hvor det settes strenge krav til miljøet. Det skal derfor leveres et anlegg som overoppfyller krav i relevante lover og regler med hensyn til lokalisering, arealbruk og bebyggelsesstruktur, nærmiljøkvaliteter, transport, energiforsyning, vann og avløp, avfallshåndtering, etc.

7.2 Grønnstruktur

Omhandler miljømål innen landskap og rekreasjon, biologisk mangfold og lokalklima

7.3 Bebyggelse

Omhandler miljømål for brukskvaliteter, innemiljø, energibruk, vannforbruk, materialbruk

7.4 Bygge- og anleggsperioden

Omhandler miljømål for forurensning og sikkerhet, avfallshåndtering og miljøsanering/massehåndtering.

7.5 Målbare og konkrete miljømål

Det skal i hver MOP som utvikles være målbare og konkrete miljømål. Videre skal det tilstrebes at miljømålene i MOP skal:

- Angis for hele prosjektets livsløp, inklusive drifts- og avhendingsfasen
- Kvantifiseres der det lar seg gjøre
- Inneholde tidsfrister for overholdelse
- Knyttes til aktiviteter og innsatsfaktorer som det er naturlig å rapportere på
- Det skal vurderes å gjennomføre miljørettede kompensierende tiltak dersom et miljømål ikke kan oppnås. Disse må beskrives og dokumenteres.

8 OPPDATERING AV MILJØPROGRAM OG -OPPFØLGINGSPLAN

Dette overordnede miljøprogrammet samt alle miljøoppfølgingsplaner skal oppdateres ved:

- vesentlige endringer
- i forbindelse med rammesøknad
- igangsettingssøknad
- søknad om ferdigattest
- nye myndighetskrav og retningslinjer
- ny kunnskap om miljøpåvirkninger og/eller miljøtiltak

Videre oppdatering skjer også i f.m. utbyggingsfasen og overordnet ansvar ivaretas av miljøansvarlig for hvert delprosjekt.

Delmål i MOP utkvitteres etter hvert som de er oppnådd/ivaretatt. I sluttutgaven av MOP som sendes inn ved søknad om ferdigattest/brukstillatelse skal det fremgå hvilke miljømål og – krav byggherren opprinnelig har satt. De prosjekterendes tiltak og krav til entreprenøren for å nå byggherrens mål, entreprenørens egne tiltak,

samt entreprenørens kvittering på at de prosjekterendes tiltak og krav er utført, eventuelt hvorfor de ikke er utført skal også fremgå. Dersom foreskrevne tiltak ikke er utført gis en begrunnelse for dette.

8.1 Miljørevisjon

Miljørevisjon er en systematisk og uavhengig undersøkelse for å finne ut om det er samsvar mellom mål og resultater i miljøarbeidet. Revisjonen skal også si noe om miljøarbeidet er effektivt utført, og om fremgangsmåten er riktig for å nå målene. Revisjonen skal hjelpe til å forbedre miljøarbeidet i virksomheten ved at det etterkant av revisjonen blir definerte og gjennomført forebyggende og korrigerende tiltak.